

Paula Levänen

FRUITY - LASTENVAATEMALLISTO KIERRÄTYSMATERIAALEISTA

Opinnäytetyö
Muotoilun koulutusohjelma

Toukokuu 2012

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences	Opinnäytetyön päivämäärä 24.4.2012
Tekijä(t) Paula Levänen	Koulutusohjelma ja suuntautuminen Muotoilun koulutusohjelma Vaate suunnittelu
Nimeke Fruity - Lastenvaatemallisto kierrätysmateriaaleista	
Tiivistelmä Opinnäytetyöni tavoitteena on suunnitella ympäristömyötäinen kesävaatemallisto 9-12-vuotiaille tytöille. Ympäristömyönteisyys tarkoittaa muun muassa sitä, että pyritään käyttämään mahdollisimman paljon kierrätysmateriaaleja ja säästämään energiaa. (Aalto 1998, 44) Suunnittelun avuksi tein ideataulun, jonka inspiraationi olivat erilaiset hedelmät, niiden muodot, pinnat ja värit. Mallistoni nimi on Fruity, joka tarkoittaa hedelmäinen ja on peräisin ideataulusta. Mallit nimet ovat myös peräisin ideataulusta. Opinnäytetyössä tarkastelin, miten vaate päätyy kaupasta kierrätettäväksi tai pois heitetyksi ja miten suunnittelija voi vaikuttaa suunnittelulla ympäristöön. Selvitin myös, miten vaatetta voi vielä hyödyntää ennen pois heittämistä tai sen jälkeenkin. Lisäksi tarkastelin 9-12-vuotiaan tytön kasvua fyysisesti ja henkisesti sekä sen vaikutusta pukeutumiseen. Kokonaisuutena mallistossa on 10 erilaista mallia: kolme hametta, kahdet shortsit, yksi trikootoppi ja pusero sekä kolme puuvillaista toppia. Niiden materiaalina käytin vanhoja farkkuja, paitapuseroita, toppeja, puseroita ja t-paitoja, joita hankin kierrätyskeskuksista. Lisätarvikkeet pyrin käyttämään jo olemassa olevista materiaaleista, esimerkiksi vetoketjuja, nappeja ja erilaisia rakenteita kuten taskuja ja nappilistoja. Valitsin valmiista mallistosta neljä mallia, joista valmistin protoversiot kohderyhmän sovitettavaksi ja arvioitavaksi. Malliston arviointia varten tein ryhmähaastattelun. Toteutin haastattelun Varkauden Repokankaan koulun 11-12-vuotiaille tytöille 1.3.2012. Haastattelussa oli mukana yhteensä 10 vastaajaa. Sitä varten tein lomakkeen, johon keräsin haastattelussa saamani vastaajien mielipiteet ja kokosin niiden avulla arvion mallistoni malleista. Käytin myös apuna tekemiäni protoja ryhmähaastattelussa, joita muutama oppilas sovitti päälleen. Haastattelun tuloksena oli, että suurin osa vastaajista piti malliston malleista ja kertoi käyttävänsä niitä jossain tilanteissa. Ja protoihin tuli pieniä muutoksia. Jatkotutkimuksia voisi tehdä kierrätysmateriaalista, niiden uudelleenkäytöstä suunnittelussa ja nuorten pukeutumisesta.	
Asiasanat (avainsanat) kierrätysmateriaalit, lapsen kehitys ja kasvu, ryhmähaastattelu, ympäristömyönteisyys, pukeutuminen, lastenvaatteet, vaatesuunnittelu	
Sivumäärä 38 sivua	Kieli Suomi
URN	
Huomautus (huomautukset liitteistä)	
Ohjaavan opettajan nimi Satu Kivimäki Ilona Kauppi	Opinnäytetyön toimeksiantaja

DESCRIPTION

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences		Date of the bachelor's thesis 24.4.2012
Author(s) Paula Levänen	Degree programme and option Degree programme in Design Fashion design	
Name of the bachelor's thesis Fruity – children's cloth collection made from recycled materials		
Abstract This thesis aims at developing an environmentally friendly summer collection for 9-12- year-old girls. Environmental compliance means, among other things, seeking to use as much recycled materials as possible and to save energy. (Aalto 1998, 44) I made an idea board in order to help to plan the schedule, the inspiration were different fruits, their shapes, textures and colors. The name of my collection is ' Fruity', which was led from the idea board. The model names are also derived from the idea board. In this study I examined how the garment ends up from the shop to be recycled or thrown away, and how the designer can affect the environment. I will also consider how the clothes can still be used before discarding, or after that as well. In addition, I studied the physical and mental growth of a 9 to 12-year-old girl as well as its impact on clothing. In the whole collection, there are 10 different models, three skirts, two pairs of shorts, one tricot top and a blouse, and three cotton tops. As material for the pieces I used old pairs of jeans, blouses, tops and t-shirts, which were acquired from the recycling centers. The accessories for my collection were also selected from the existing materials, such as zippers, buttons, and a variety of structures such as pockets and button lists. I chose four models from the finished collection and from these models I created a prototype to be fitted and evaluated by the target group. I created a group interview to be used in the assessment of the collection. I carried out the interview with the 11 to 12-year-old girls at Repokankaan koulu in Varkaus on 01.03.2012. The target group included a total of 10 respondents. For the interview I made a form in which I collected the opinions of the respondents, and after that I summed up the evaluation of my collection. I also used the prototypes in the interview and some pupils tried them on. The result of the interview was that the majority of the respondents considered the collection of models nice and told that they could use them in some situations. As a result I also made some changes in the prototypes. Further research could be made on recycled materials, their re-use in design and on clothing of young people.		
Subject headings, (keywords) recycle materials, children's evolution and growth, group interview's, beneficial to the environment, clothing, children's wear, clothes design		
Pages 38 pages	Language Finnish	URN
Remarks, notes on appendices		
Tutor Satu Kivimäki Ilona Kauppi		Bachelor's thesis assigned by

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO.....	1
2 VAATTEEN KIERTOKULKU.....	2
2.1 Hankinta.....	2
2.2 Käyttöön liittyviä näkökohtia.....	3
2.3 Luopuminen.....	4
3 YMPÄRISTÖMYÖTÄISYYS SUUNNITTELIJAN NÄKÖKULMASTA.....	5
4 NUOREN TYTÖN KASVU JA PUKEUTUMINEN.....	9
5 IDEASTA MALLISTOKSI.....	13
5.1 Ideointi.....	13
5.2 Luonnostelu.....	15
5.3 Jatkokehittely.....	19
5.4 Valmis kesämallisto.....	22
6 MALLISTON ARVIOINTI.....	29
6.1 Ryhmähaastattelu ja sen toteutus.....	29
6.2 Kohderyhmän mielipiteet mallistosta.....	31
7 POHDINTA.....	35

LÄHTEET

KUVALÄHTEET

1 JOHDANTO

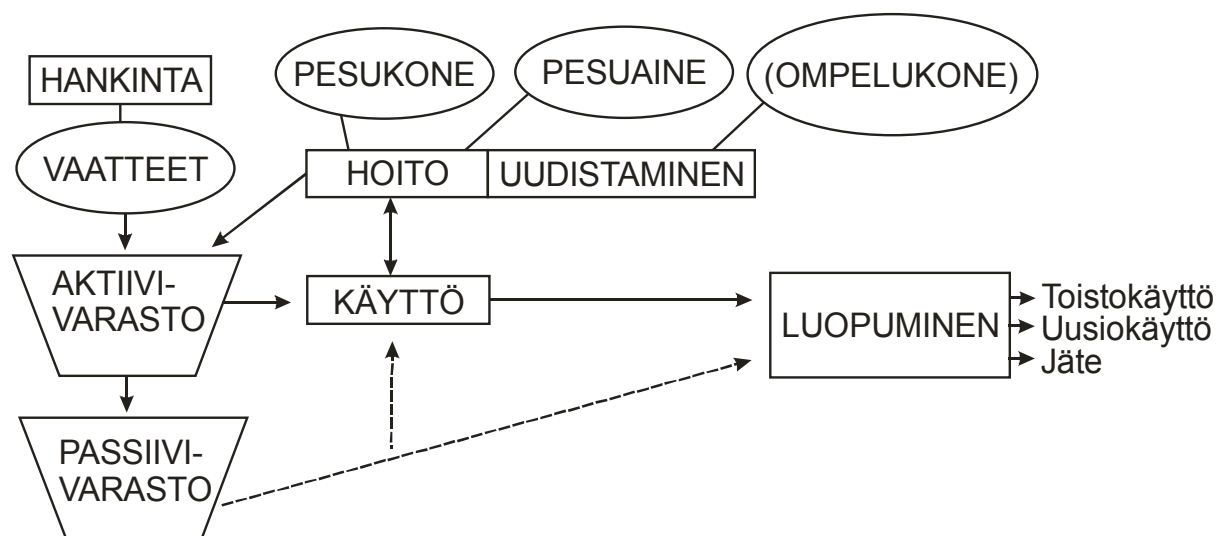
Vaatteiden suunnittelu on osoittautunut parin viime vuoden aikana omaksi jutukseni ja olisi kiinnostavaa osata suunnitella vaatteita erilaisille henkilöille. Valitsin opinnäytteeni kohderyhmäksi lapset, koska olen suunnitellut aika vähän lapsille ja haluaisin oppia lisää lastenvaatteiden suunnittelusta. Siinä pitää huomioida kohderyhmän ikä, mittasuhteet, liikkuminen, materiaali, mahdolliset standardit ja lapsiystävällisyys.

Opinnäytetyössäni suunnittelen kesävaatemalliston 9-12-vuotiaille tytöille kesälle 2012. Tavoitteena on suunnitella mallisto kierrätysmateriaaleista. Mallistoni sisältää hameita, shortseja, toppeja ja lyhyt hihallisia paitoja. Idea lähti alun perin eräästä opiskelutehtävästä, jossa suunniteltiin ja valmistettiin kierrätysmateriaalista lasten ulkoiluhaalareita. Sitä kautta lähdin muokkaamaan itseäni kiinnostavaa opinnäytetyötä. Materiaaliksi valitsin kierrätysmateriaaleja kuten vanhoja farkkuja, paitapuseroita, toppeja ja t-paitoja. Olen kiinnostunut vaatteiden kierrätyksestä ja uudelleenkäytöstä, ja mielestäni olisi tärkeätä käyttää mahdollisia materiaaleja ja hukkapaloja hyödyksi ennen kuin heittää ne kokonaan pois. Omasta mielestäni materiaaleja tulisi käyttää mahdollisimman ekologisesti ja hyödyntää niitä uudelleen niin paljon kuin mahdollista. Erilaisia kankaitakin tulisi käyttää viisaasti ja ympäristömyötäisesti. Esimerkiksi vaatteen kaavat pitäisi asetella niin, että kangasta ei mene hukkaan. Pyritään siis tekemään mahdollisimman vähän ja pieniä hukkapaloja. Lisäksi voisi hyödyntää kirpputoreilla tai kierrätyskeskuksissa olevia kankaita tai vaatteiden osia niin paljon kuin pystyy. Vaatteita tai kankaita ei kannata heittää pois kun niitä voidaan käyttää vielä johonkin tai antaa toiselle tarvitsevalle. Ja vaatteita pitäisi ostaa tarvittava määrä ja vuodenaikoihin sopiva. Olen käyttänyt vanhoja farkkuja aikaisemmin materiaalina suunnittelemissani koulutöissä ja farkkumateriaali on minulle muutenkin tuttu.

Valmiista mallistosta valmistan muutamia prototyyppejä ryhmähaastattelua varten. Haastattelun kohderyhmänä ovat 5-luokkalaiset tytöt. Haastattelua varten laadin kyselylomakkeen. Lisäksi protoja voi sovittaa, jolloin arviointi on todenmukaisempaa.

2 VAATTEEN KIERTOKULKU

Tekstiilijätettä syntyy Suomessa vuodessa arvioltaan 70000 tonnia ja siitä yli kaksi kolmasosaa tulee kotitalouksista ja vajaa kolmannes teollisuudesta. Puolet niistä on synteettisiä kuituja, jotka maatuvat hyvin hitaasti ja saattavat säilyä pitkään. Niitä syntyy sekä teollisessa että yksityiskäytössä. Tekstiilijätteestä käytetään hyödyksi noin viidennes. Käytettyjä vaatteita ja tekstiilejä on vuosisatojen ajan kerätty ja muokattu uudestaan erilaisiin tarkoituksiin. Näitä käyttökohteita ovat matonkuteet ja erilaiset täytemateriaalit ja niitä tehdään nykyäänkin. Tekstiilien kierrätykseen tai uudelleenkäyttöön alun perin oli syynä jatkuva raaka-ainepula ja kalleus. Syyt ovat olleet lähinnä taloudellisia, ei ympäristöllisiä. Kierrätysmateriaalit tulevat yleensä kirpputoreilta tai kierrätyskeskuksista. Lähes puolet kierrätettävistä vaatteista on lastenvaatteita. Useimmiten niitä annetaan sukulaisille tai tuttaville, ja sisarukset perivät vaatteet vanhemmilta sisaruksiltaan. (Talvenmaa 1997, 66.) Ohessa kuvataan vaatteen kiertokulkua (Kuvio 1), jota tarkastelen seuraavaksi sekä lisäksi, millä tavoin suunnittelija voi vaikuttaa vaatteen ympäristömyötävyyteen.

KUVIO 1. Vaatteen kiertokulku (Aalto 1998, 6)

2.1 Hankinta

Mattilan ja Pohjakallion (1990) tutkimuksen mukaan asiakkaiden syyt hankkia uusia vaatteita ovat tässä järjestyksessä seuraavat:

1. muodin muuttuminen
2. houkutteleva hinta

3. erityinen tilaisuus (esim. häät)
4. vaateen merkki
5. tapana käydä ostoksilla esim. kahdesti vuodessa
6. ostaa uusi vanhan loppuun kuluneen vaateen tilalle (Paakkunainen 1995, 10)

Nämä ovat kuitenkin vain sisäänostajien näkökulmasta. Asiakkaan näkemys ostoksiinsa voi olla erilainen kuin edelliset syyt. Uuden vaateen hankkimiseen voi olla muitakin selityksiä esim. kuluttajan koon muuttuminen tai vaateen kutistuminen. Näistä syistä ihmiselle kertyy paljon käyttämättömiä vaatteita, joita voisi hyödyntää esimerkiksi lahjoittamalla joko hyväntekeväisyyteen tai antamalla vaateita jonkun toisen käyttöön. Etenkin hyväntekeväisyys on tärkeää, sillä joissain maissa kaikilla ei ole varaa hankkia vaatteita itselleen tai lapsilleen. Kuluttajan tulee miettiä tarkkaan ennen ostosten tekoa, tarvitseeko hän todella ostamaansa vaatetta, ettei se joutuisi lojumaan ainoastaan kaapissa tai varastossa. (Aalto 1998, 11–12; Paakkunainen 1995, 10)

Tekstiilien kulutusta voidaan vähentää pidentämällä vaateen käyttöikää ja pitää vaatevarasto kohtuullisena. Kierrättämällä voidaan pienentää vaatetusmenoja. Valmistajat ja kaupat voivat vaikuttaa kuluttajaan tarjoamalla kestäviä vaatteita, joiden mallit eivät vanhene ajan myötä. Valmistajien pitäisi suunnitella helposti korjattavia, muunneltavia ja monikäyttöisiä vaatteita. Helposti ja nopeasti rikkoutuvat osat, esimerkiksi kuminauhat ja vetoketjut, pitäisi olla vaihdettavissa. Takeissa ja lasten haalareissa voisi olla irrotettava vuori, jolloin vaatetta voidaan käyttää eri vuodenaikoina. (Aalto 1998, 11–12.)

2.2 Käyttöön liittyviä näkökohtia

Käyttötavoilla pystytään vaikuttamaan vaateen kestävyys- ja ikään. Hyvät ohjeet vaateen hoidosta sopivat hyvin kuluttajan ohjeeksi tänäkin päivänä. Vaateen säilymistä käyttökelpoisena voidaan edistää esimerkiksi antamalla sen ”levätä” käytön jälkeen, ripustamalla huolella, tuulettamalla ja harjaamalla. Suojavaatetus kuten esiliinat ja työtakit pidentää myös vaateen ikään. Aluspuseroilla ja irrotettavilla vuorilla voidaan suojata hankalasti puhdistettavia vaatteita. (Talvenmaa 1997, 50–51.)

Vaatteita voidaan pitää aktiivivarastossa tallessa, kun niitä tarvitaan. Talvi- ja kesävaatteet laitetaan yleensä varastoon talteen ja otetaan käyttöön kun, niillä on tarvetta. Osa vaatteista voi jäädä varastoon lojumaan, koska niitä ei käytetä, esimerkiksi vaatteesta ei pidetä tai se on muuten käyttökelvoton. Tätä kutsutaan passiivivarastoksi. (vrt. kuvio 1)

Ympäristön kannalta on tärkeää, että vaatteet kestävät pesujen aiheuttamat rasiutukset. On kuitenkin syytä välttää turhia pesuja. Aikaisemmin hoito-ohjeissa kehoitettiin pesemään vaateita riittävän usein, sillä pinttynyt lika kuluttaa vaatetta enemmän kuin peseminen. Turha pesu kuitenkin kuluttaa vaatetta, vettä, pesuainetta ja energiaa. Vaatteita pestään ja huolletaan, jotta vaatetta voidaan käyttää pitempään ja se olisi siisti käytössä. (Aalto 1998, 74–75.) Vaatteiden huoltaminen lisää myös vaateen elinikää. Sen on todettu olevan ympäristömyötäisempää kuin kierrättäminen, sillä sen kaksinkertaistuminen puolittaa energian kulutuksen. Samalla puolittuu tuotteeseen tarvittavien raaka-aineiden tarve ja jätemäärä. Vaateen korjaaminen, muuntaminen ja muodistaminen pidentää sen käyttöikää huomattavasti. Vaatteita voidaan paikata, parsia tai koristella. Suunnittelussakin on huomioitava vaateen korjaaminen. (Suojanen 1997, 55.) Esimerkiksi on hyvä suunnitella housut tai takki niin, että voidaan vaihtaa tarvittaessa vetoketju, vuori tai napit. Siten kuluttajan on tekstiilin hoidon lisäksi helppo korjata vaate tarvittaessa itse.

2.3 Luopuminen

Vaatteista luovutaan silloin, kun ne tulevat joltain ominaisuudeltaan käyttökelvottomiksi käyttäjälle. Siihen voi vaikuttaa monta tekijää. Vaatteeseen mahdollisesti kyllästyään tai pidetään vanhanaikaisena (sosiaalinen vanheminen). Vaateen väri muuttuu yhtäkkiä pesussa erilaiseksi tai vaate kutistuu (tekninen vanheminen). Vaate voi olla niin kulunut käytössä (laadullinen, fysikaalinen vanheminen), että siitä pitää luopua. Vaate voidaan myös heittää kokonaan kaatopaikalle (hylkäys). Mikäli vaatetta ei heitetä pois kaatopaikalle, ne päätyvät joko erilaisiin kierrätyskeskuksiin, kirpputoreille tai hyväntekeväisyysjärjestöille (Aalto 1998, 13). Tähän opinnäytetyöhän valitsen kierrätysvaatteita kirpputoreilta Savonlinnasta, Varkaudesta ja Pieksämäeltä. Tällöin niistä on luovuttu pääosin joko sosiaalisen tai teknisen vanhemisen perusteella.

Muita kierrätysvaihtoehtoja ovat mekaaninen kierrätys, sulatusmenetelmä, kemiallinen kierrätys tai tekstiilijätteen poltto. Mekaanisessa kierrätyksessä tekstiilit revitään koneilla uudelleen kuiduiksi, josta ne kehrätään langaksi tai valmistetaan erilaisia kuitukankaita. Sulatusmenetelmässä kuitu sulatetaan ensin lämmöllä ja siitä valmistetaan edelleen muovituotteita tai vanuja. Kemiallisessa kierrätyksessä materiaalit palautetaan kemiallisella prosessilla alkuperäiseksi lähtöaineeksi. Osaa näistä vaihtoehtoista kaikki eivät laske kierrätysmenetelmiksi ja suurin osa näistä soveltuu synteettisille tekokuiduille. Käytössä olleiden synteettisten kuitujen uudelleen kerääminen ei kannata kuituissa olevien epäpuhtauksien kuten värin ja lian takia. Sen takia niitä kierrätetään vähemmän vaativiin kohteisiin joko valmistamalla vanua, muovimateriaalia tai käyttämällä kierrätyskuituna. Kuitenkin jätelaki velvoittaa kierrätyksen yhteydessä ensin käyttämään materiaalin niin tarkkaan kuin mahdollista ja sitten vasta hylkäämään sen. Myös poltto herättää usein vastustusta polttolaitoksen lähistöllä asuvien keskuudessa, koska poltossa vapautuu haitallisia yhdisteitä, jotka voivat olla vaarallisia ihmisille ja ympäristölle. (Paakkunainen 1995, 41–42; Talvenmaa 1997, 68–69.)

Ympäristön kannalta olisi hyvä muokata vaate itselleen tai toiselle uudeksi vaatteeksi, jolloin voidaan puhua uudistetusta käytöstä (Aalto 1998, 13). Vaatetta voidaan esimerkiksi lyhentää, kaventaa tai lisätä jotain kiinnostavia yksityiskohtia kuten kirjontaa, applikointia tai toista materiaalia. Lisäksi voidaan tehdä esim. farkuista hame. Aallon (1998, 13–14) mukaan kyse on toistokäytöstä, kun vaate annetaan tai myydään toiselle sellaisenaan käytettäväksi esimerkiksi, jos vaate on liian pieni, iso tai vaatteesta ei muuten vaan pidetä. Jos vaate pystytään hyödyntämään muuhun tarkoitukseen esimerkiksi räsymattona tai tilkkutyönä, puhutaan uusiokäytöstä. Uusiokäytössä ongelmalliset ovat sekoitekankaat. Lisäksi materiaalin laadun heikkous aiheuttaa ongelmia. Myös lisätarvikkeita, kuten vetoketjuja ja nappeja, voidaan ottaa uudelleen käyttöön. Tässä opinnäytetyössä on kyse uudistetusta käytöstä, koska tarkoituksena on suunnitella ja valmistaa lastenvaatteita jo kertaalleen kierrätetyistä vaatteista tai kankaista.

3 YMPÄRISTÖMYÖTÄISYYS SUUNNITTELIJAN NÄKÖKULMASTA

Ympäristömyönteisyys tarkoittaa muun muassa sitä, että pyritään käyttämään mahdollisimman paljon kierrätysmateriaaleja ja säästämään energiaa. Heeleyn ja

Pressin (1997) mukaan ympäristö tulisi ottaa huomioon suunnittelussa. Sen perusteella määräytyy noin 70 % kustannuksista, sillä tässä määritellään materiaalit ja menetelmät. Ja samalla määrittyy osa tuotteen valmistuksen ympäristövaikutuksista. Suunnittelijan pitää olla tietoinen ympäristömyötäisen suunnittelun periaatteista ja vaatia aina mahdollisimman paljon ja täydellisiä tietoja toteutukseen suunniteltujen materiaalien ja tuotantoprosessiin liittyvistä ympäristövaikutuksista. (Aalto 1998, 30.) Se tuo suunnittelijalle vastuuta suunnittelussa, jolloin hänellä on tärkeä osa tuottajien ja kuluttajien ketjussa. Aalto (1998, 31) toteaa, että eri valmistajien mallistot vaihtelevat ympäristömyötäisyyden mukaan. Ekomallistoissa on parhaiten huomioitu laajasti raaka-aineen, viimeistykseen ja vaatteiden valmistuksen ympäristövaikutuksia. Tarkoituksena olisi käyttää vettä, väriaineita ja kemikaalien mahdollisimman vähän ja aiheuttaa vähän päästöjä. Sen lisäksi kiinnitetään huomiota leikkuuhukan vähentämiseen, virheiden minimointiin ja tekstiilien hyötykäyttöön. Suunnittelija, yritys ja sen koko tuotekehitysryhmä ovat riippuvaisia markkinoista. Tuotteiden pitää olla myyviä ja täytettävä asiakkaiden toiveet. Lisäksi niiden tulee täyttää taloudelliset, toiminnalliset, kulttuuriset ja lakisääteiset vaatimukset. Paakkunainen (1995, 15–16) on laatinut vaatetussuunnittelijalle seuraavat kymmenen käskyä:

1. Vaatteen sisältämät materiaalit ovat ympäristöä säästään tuotettuja, kierrätettäviä ja läheltä hankittavia.
2. Pyritään valitsemaan materiaaleja, joiden hoito rasittaa ympäristöä mahdollisimman vähän.
3. Viimeistyskäsittelyjen tarve on tarkkaan harkittava ja mahdollisuuksien mukaan minimoitava materiaalivalinnalla.
4. Materiaaleja käytetään intensiivisesti, säästään (materiaalin vähentäminen vähentää ympäristökuormitusta samassa suhteessa) ja tarpeen vaatiessa oikein yhdistelemällä.
5. Vaatteet suunnitellaan rakenteellisesti siten, että niiden kokoaminen, purkaminen ja muuntelu ovat helppoa.
6. Tuotanto suunnitellaan siten, että eri työvaiheissa kuluu vain vähän energiaa.
7. Ylipakkaamisesta luovutaan. Pakkaukset menevät pieneen tilaan ja ovat uudelleenkäytettäviä tai ne kierrätetään.
8. Kuluttajan on osattava käyttää ja hoitaa vaatetta oikein.
9. Vaate edistää kestokulutusajattelua. Sen osia voidaan vaihtaa, korjata ja kierrättää. Materiaali vanhenee kauniisti ja esteettiset arvot ovat ajattomia.

10. Vaate on mahdollisimman monikäyttöinen. (vähentää tarvittavien vaatteiden kokonaismäärä.)

Koska tässä työssä materiaalia ei hankita uutena, ei voida vaikuttaa alkuperään tai viimeistyskäsittelyihin. Sen sijaan voidaan valita materiaaleja, joiden hoidosta aiheutuu mahdollisimman vähän ympäristöhaittoja. Kerättyjä materiaaleja pyritään käyttämään taloudellisesti ja monipuolisesti. Tarkoitus on käyttää osittain vaatteiden valmiita rakenteita hyödyksi, mutta koska kyse on kierrätysmateriaaleista, korjaus- ja muokkausmahdollisuus ei ole lähtökohta suunnittelussa. Energiankulutus on vähäistä, vain ompelukoneen ja silityksen kuluttama energia. Pakkaamisongelma ei tässä yhteydessä ole. Koska kyse on prototyypeistä, jotka eivät mene kuluttajien käyttöön, huollettavuuteen liittyvät tekijät tulevat vastaan, jos mallistoa aletaan toteuttaa ja myydä. Valitaan mahdollisimman helppohoitoisia ja hyväkuntoisia vaatteita lähtömateriaaliksi, jolloin niiden käyttöikä on pitkä. Vaatteet suunnitellaan siten, että niitä pystytään tarvittaessa korjaamaan esimerkiksi vaihtamalla vetoketju tai nappeja ja kierrättämään vaate, kun sitä ei enää voida käyttää. Vaatteiden monikäyttöisyyttä voidaan lisätä suunnittelemalla vaate siten, että esimerkiksi hameita voidaan käyttää arki- tai juhlavaatteena muuttamalla puseroa tai lisäämällä jokin asuste.

Moni suunnittelija ja tuotemerkit ovat suunnitelleet vaatteita kierrätysmateriaalista ajatellen ympäristöä. Näitä ovat esimerkiksi Glope Hope, Ilomieli ekodesign, Ainokainen, Punainen Norsu, Timo Rissanen, Anniina Nurmi ja Sanna Hopiavuori. Myös yhdysvaltalaisen televisio-ohjelman Muodin huipulle 5. tuotantokauden yhdessä jaksossa suunnittelijoiden tehtävänä oli suunnitella ja valmistaa cocktailtilaisuuteen mekko ympäristömyötäisistä kankaista. Ohjelmassa näkyi, että jokaisella oli oma käsitys asiasta. Suurin osa piti luonnonkuituja ympäristömyötäisinä materiaaleina, mutta se ei pidä täysin paikkaansa. Tekokuidutkin voivat olla ekologisia riippuen siitä, miten niitä käytetään (Vihreät vaatteet 2011). Saman ohjelman eräessä jaksossa suunnittelijoiden piti suunnitella ja valmistaa farkkutakeista ja – housuista asukokonaisuus. Suunnittelija Gary Harvey on suunnitellut ja valmistanut esimerkiksi kahdestakymmenestäkahdeksasta takista iltapuvun (Kuva 1) sekä myös erilaisista farkuista ja farkkutakeista (Kuva 2).

KUVA 1 ja 2. Erilaisista takeista ja farkuista tehtyjä iltapukuja (Vihreät vaatteet 2011; Denimblog 2009)

Ritala (2002, 23) toteaa, että kestävän kehityksen teemat ovat tulleet esille välillä voimakkaasti ja välillä heikosti. Jokaisella muotoilijalla on oma käsityksensä ympäristömyötäisestä tuotesuunnittelusta ja ekoestetiikasta. Ekomuotoilu tarkoittaa ekologista muotoilua. Siinä otetaan huomioon ympäristönvaikutukset tuotesuunnittelussa. Estetiikka tarkoittaa tuotteen esittäviä ja ilmaisullisia piirteitä, joita ovat esimerkiksi muoto, koko, rakenne, väri ja struktuuri. Ritala (2002, 25) artikkelissa haastatelluilla muotoilijoilla ekologisuus oli yksi tärkeistä suunnittelua ohjaavista arvoista. Yksi haastateltavista luokitteli ekotuotteet kahteen kategoriaan: käsityömäiseksi ”hippityyliksi” ja ekomuotoiluksi, joka ei huuda ekologisuutta. Jälkimmäinen vaihtoehto oli haastateltujen muotoilijoiden mielestä parempi, sillä tuotteen pitää näyttää korkealaatuiselta, ei ekologiselta, ”hyvin moni ei edes halua kuulla ekosta”. Tällöin ekologisuus on korkealaatuinen sivutuote. Ekologiset arvot suunnittelussa voivat vaikuttaa tuotteen ulkonäköön, sillä se viestii kuluttajalle ekologisen ajattelun järkevyyttä. Tutkimus on tehty yli 10 vuotta sitten, joten kuluttajien suhtautuminen on muuttunut siten, että he alkavat ottaa ympäristön paremmin huomioon. Myös haastatellut muotoilijat olettivat, että ekomuotoilu käsitettä ei todennäköisesti enää tarvita ja myös viestiä siitä, että tuote on ekologinen (Mts., 29). Kaikkien haastateltavien mielestä ”ekologisen perustein valintoja tekeviä kuluttajia on vielä hyvin marginaalinen määrä ja usein he ovat vielä niitä, jotka

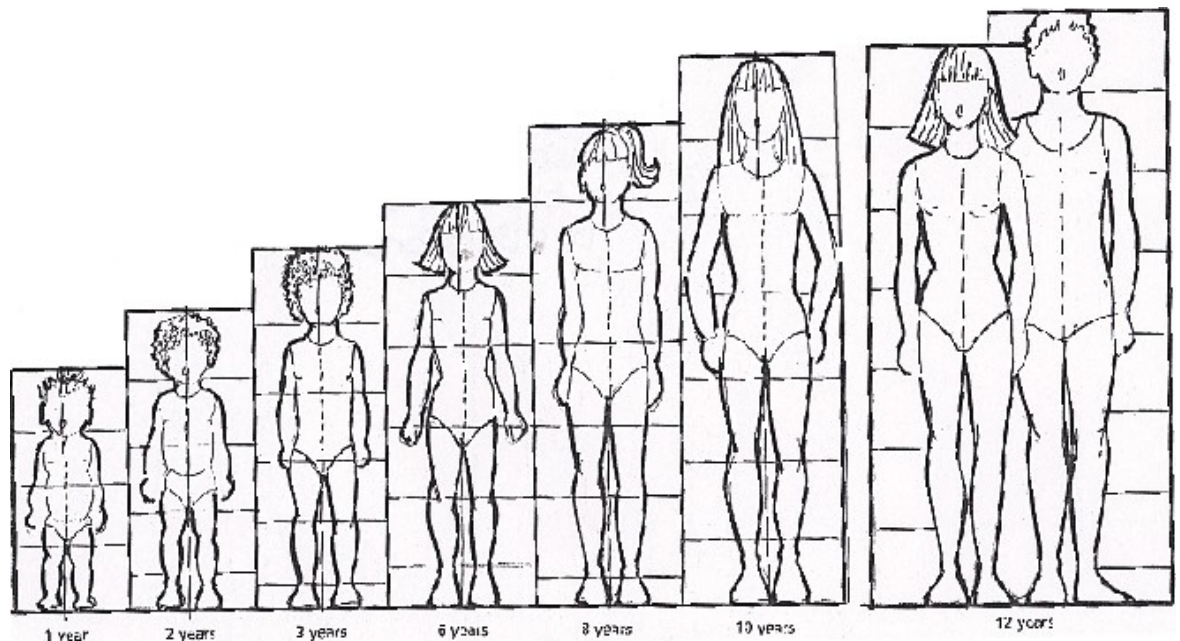
kuluttavat vähemmän.” Moni ei halua, että heidän tuotteensa leimataan ekokategoriaan, vaikka ne ovat ekologisia. Halutaan, että tuotteita voi olla missä vain ja ainoana erona muihin tuotteisiin on, että ne ovat ekologisia. Moni muotoilija mietti myös sitä, voiko ekologinen tuote olla myös trendikäs yhtä aikaa. (Mts., 26–27.) Tässä työssä pyrin suunnittelemaan trendikkäitä ja samalla ekologisia vaatteita. Muutama muotoilija piti ekologisuuden ja trendikyyden välillä olevaa eroa liian perustavanlaatuisina, jotta niiden aito yhteen sopiminen olisi mahdollista (Mts., 27). Omasta mielestäni ekologisuuden ja trendikyyden yhdistäminen on mahdollista. Pitää vaan suunnitella vaatteet siten, että ne pysyvät yhdessä tasapainossa. Se myös riippuu siitä, miten niitä käyttää yhdessä. Vaatteet voivat omasta mielestäni olla trendikkäitä, vaikka ne olisi tehty ekologisista materiaaleista. Tänä päivänä ns. ekodesign on erittäin trendikästä, ja myös kuluttajat haluavat yhä ekologisempia tuotteita.

4 NUOREN TYTÖN KASVU JA PUKEUTUMINEN

Jokainen lapsi kasvaa omaan, yksilölliseen tahtiinsa. Kehitys on myös hyvin yksilöllistä ja riippuu siitä, milloin esipuberteetti alkaa. Geenit, jotka lapsi on perinyt vanhemmiltaan, ja kasvuympäristö, usein vaikuttavat kasvuun, kehitykseen ja puberteetin eli murrosiän alkamiseen. Kuitenkin kehityksen kulkuun ei voida mitenkään vaikuttaa. Kehitysvaiheet ja iät ovat yleensä suuntaa antavia. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2011) Tässä selvitän 9-12-vuotiaiden tyttöjen fyysistä ja psyykkistä kasvua ja kehitystä, koska mallistoni keskittyy siihen ikäluokkaan. Sinikka Aapolan (Arivaara-Suomalainen 2002, 30) mielestä lasten ja nuorten pukeutuminen on muuttunut vuosisatojen aikana. Nykyään he pukeutuvat trendikkäästi ja tekevät omia valintoja pukeutumisensa suhteen. Etenkin tytöt tarttuvat heille lanseeraamiin tuotteisiin, jotka voivat vaikuttaa aikuisten mielestä liian seksikkäiltä lapsille esimerkiksi liian paljastavat ylä- ja alaosat.

8-9-vuotias lapsi on pituudeltaan noin 128–134 cm ja painaa noin 25–32 kg. Kasvupyrähdys loppuu tässä vaiheessa, kunnes alkaa murrosikä. Fyysinen olemus alkaa vähitellen vankistua. Kömpelyys, joka oli aikaisemmin, on poissa ja lapsesta on tullut tasapainonsa hallitseva ja taitava. Murrosikä eli puberteetti alkaa yleensä tytöillä 9- tai 10-vuotiaana (keskimäärin pari vuotta aikaisemmin kuin pojilla). 9-vuotiaana alkaa kehossa tapahtua muutoksia, joista ensimmäisenä merkkinä yleensä

on rintarauhasten kehittyminen. Muita muutoksia ovat mm. pituuden kasvu ja lantion leveneminen. Muutokset murrosiän alusta kestävät noin kolme vuotta. 10–12-vuotiaan pituus on suunnilleen 140–156 cm ja painoa noin 30–37 kg. Tarkkoja mittoja ei osata sanoa, sillä lapsi kasvaa omaa yksilöllistä tahtiaan ja murrosikä vaikuttaa jokaiseen lapsen kasvuun erilailla. Aluksi kasvu on hidasta, noin 5-2 cm pituutta vuodessa ja myöhemmin tapahtuu toinen kasvupyrähdys. Painoa tulee vuodessa noin 2-3 kg. Kasvun kiihtyminen usein näkyy ensin jalkaterissä ja käsissä. Tässä vaiheessa lapsi osaa jonkin verran arvioida jaksamistaan. Lapsi on edelleen liikunnallinen, mutta ei niin paljon kuin aikaisemmin. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2011; Pajanen, 2006) Lapsen kasvaessa pituutta myös hänen kehonsa muuttuu. Lapsi on aluksi ruumiinrakenteeltaan pyöreähkö. Vyötärö alkaa tulla esiin suunnilleen 6-7 vuoden ikäisenä. Lantio levenee ja rinnat alkavat kasvaa 9-10 vuoden ikäisenä. Ireland (1998) on kuvannut, miten lapsen keho muuttuu kasvaessa iän myötä (Kuva 3). Suunnitellessa lastenvaatteita pitää huomioida lapsen liikkumista ja kasvua. Pitää huomioida se, että keho muuttuu naisellisempaan muotoon nuorella tytöllä tässä ikäluokassa. Vaatteen tulee kestää rasitusta ja saumojen pitää olla kestäviä, jotta ne eivät purkaudu. Materiaalin pitää olla hengittävää, imeä kosteutta, helposti pestävää, lujaa, kulutuksen ja hankauksen kestävä. Materiaali ei saa myös aiheuttaa käyttäjälle kutinaa tai tuntua muuten epämukavalta käytön aikana.

KUVA 3. Lasten vartalon mittasuhteet 1-12-vuotiaat (Ireland 1998, 9)

Suunnilleen 9-vuotiaana lapsen elämä on yleensä mukavaa, helppoa, huoletonta ja touhukasta. Lapsi alkaa vähitellen ymmärtää ja ottaa toisten tunteet, ajatukset ja aikomuksensa huomioon. Hän kykenee hallitsemaan tunteitaan paremmin kuin aikaisemmin. Lapsi haluaa tuoda julki mielipiteensä ja oikeutensa. Esikuvan merkitys on tässä vaiheessa suuri. Kavereiden hyväksyntä kasvaa entistä suuremmaksi. Heidän mielipiteellään on yhä suurempi merkitys ja lapsella on tärkeää tulla hyväksytyksi. Suunnilleen 12-vuoden iässä tytöt ja pojat liikkuvat omissa isoissa kaveriporukoissaan, etenkin pojat. Tytöille kahdenkeskiset kaverisuhteet tulevat erityisen tärkeiksi. Keskustelu läheisen kaverin kanssa opettaa tyttöjä pohtimaan ja käsittelemään asioita ja vaikeuksien vuorovaikutusta toisen kanssa. (Miettinen 1999, 11–17; Pajanen 2006.) Jotkut lapset ovat tarkkoja pukeutumisestaan. Lapset eivät halua tulla nolatuksi tai pilkatuksi pitämiensä vaatteiden takia. Suunnittelussa pitää huomioida, että vaatteet sopivat hyvin kohderyhmän ikäluokkaan. Ne eivät esimerkiksi saa olla liian lapsellisia. 9-12-vuotiaat lapset eivät halua pitää samanlaisia vaatteita kuin nuorempana. He eivät halua näyttää enää pikkutyttöiltä. He haluavat, että vaatteet näyttävää hyvältä päällä ja että voivat samaistua ystäväpiiriin. Suunnittelussa on siis hyvä ottaa huomioon muoti ja trendit, vaikka kyse onkin kierrätysvaatemallistosta.

9-12-vuotiaat tytöt pitävät nykyään farkkuja, t-paitoja, huppareita ja hameita kesällä. Tällä hetkellä raidalliset kuviot ovat muotia. Värinä käytetään mustaa, harmaata, valkoista, punaista, sinistä ja violettia. Vaatteissa on jonkin verran tyttömäisiä piirteitä kuten röhelöitä, väreissä ja painatuksia. Muuten vaatetus on hieman poikamaista ja trendikästä. (Kuva 4)

KUVA 4. Kuvia kohderyhmästä ja vaateuksesta

5 IDEASTA MALLISTOKSI

Suunnittelen siis kesävaatemalliston 9-12-vuotiaaille tytöille kierrätysmateriaaleista. Mallistooni tulee kymmenen mallia, joista puolet on yläosia kuten t-paitoja ja toppeja ja loput alaosia kuten hameita ja shortseja. Malliston materiaalina käytän vanhoja farkkuja, puseroita, toppeja ja t-paitoja. Lisätarvikkeet pyrin ottamaan mahdollisimman pitkälti käyttämistäni vaatteista, esimerkiksi nappeja ja vetoketjuja. Osan keräämistäni vaatteista olen hankkinut kierrätyskeskuksista ja osan olen saanut tutuilta ja sukulaisilta tai ne ovat omia vanhoja vaatteitani. Valmiista mallistosta valitsen neljä mallia, joista valmistan protot arviointia varten

5.1 Ideointi

Inspiraation lähteenä on käytössäni ideataulu (Kuva 5), johon keräsin ideoita etsimällä kuvia lehdistä ja internetistä. Ideataulun kokosin kollaasitekniikalla, ja se on apuna malliston suunnittelussa. Malliston ideoinnin lähtökohtana ovat erilaiset hedelmät kuten ananas, viinirypäle, päärynä, omena, appelsiini ja kiivi. Otan ideoita niiden väreistä, muodoista, pinnoista ja kuvioista. Näitä elementtejä sitten sovellan omaan tyyliini lastenvaatemallistoani varten. Käytän niitä esimerkiksi applikoinneissa, tikkauksissa, poimutuksissa, vaatteiden muodoissa ja leikkauksissa. Pääosin värit valitsen ideakollaasin pohjalta, mutta myös tyttömäisiä värejä kuten vaaleanpunainen ja violetti. Pyrin suunnittelemaan leikkisän, tyttömäisen ja nykyaikaisen kesävaatemalliston. Suunnittelen mallit siten, että malliston malleja voidaan yhdistellä keskenään tai jo olemassa olevien vaatteiden kanssa. Hyödynnän tietysti keräämiäni vaatteiden yksityiskohtia kuten saumarakenteita, nappeja, taskuja ja muita rakenteita hyväkseni suunnitellessani malleja.

KUVA 5. Ideataulu

5.2 Luonnostelu

Suunnittelun lähtökohdaksi keräämäni yläosan vaatteet (Kuva 6) ovat paitapuseroita, t-paitoja, pitkähihaisia puseroita ja toppeja. Materiaaleina näissä on suurimmalta osalta puuvillaa tai puuvillasekoitetta. Valitsin nämä materiaalit, koska ne omasta mielestäni soveltuvat hyvin lasten kesävaatteisiin, sesonkiin ja ikäluokkaan. Nämä materiaalit ovat hengittäviä, kestäviä, helposti pestäviä ja soveltuvat hyvin lapsille.

KUVA 6. T-paitoja, puseroita ja toppeja

Alaosan vaatteet koostuvat farkuista (Kuva 7). Materiaalit ovat suurimmaksi osaksi puuvillaa, polyesteria ja elastaania. Valitsin farkut, koska olen farkuista aikaisemmin

tehnyt laukun ja hameen itselleni koulutyönä. Ja farkku on minulle tuttu materiaali ja siitä on helppo lähteä tekemään mallistoa. Se myös soveltuu omasta mielestäni hyvin nuorten tyttöjen vaatet materiaaliksi, koska se jo lähtökohdaltaan on trendikästä.

KUVA 7. Farkkuja, vetoketjuja ja takataskuja

Aloitin luonnostelun tarkastelemalla hiukan aikaisemmin hankkimiani kierrätysmateriaaleja ja soveltamalla niitä mallistooni. Kettunen (2001, 92) toteaa, että ”tarkasteltavan kohteen piirtäminen pakottaa tarkkailijan perehtymään kohteeseen ja sen rakenteeseen aivan toisin kuin vain katselemalla”. Tässä opinnäytetyössä otan tarkastelemistani kierrätysmateriaaleista joitakin ideoita malleihin, mutta en kuitenkaan kopioi vaatetta.

Yritin luonnostella mahdollisimman paljon erilaisia malleja ja mietin samalla hiukan teknisiä ratkaisuja. Ratkaisuilla tarkoitan lähinnä applikointien ja muiden

yksityiskohtien valmistusta. Kuitenkaan en halua malleistani liian erilaisia vaan, että ne muodostavat yhdessä hyvän malliston. Pysin suunnittelemaan mahdollisimman paljon erilaisia malleja, joista voin ottaa joitakin elementtejä jatkokäsittelyyn. Tein aluksi yli kymmenen erilaista yläosaa (Kuva 8) ja alaosaa (Kuva 9), joista voin valita sopivat mallit jatkokehittäväksi.

KUVA 8. Luonnoksia yläosista

Mallistossani yläosat (Kuva 8) ovat toppeja tai t-paitoja. Ne ulottuvat suunnilleen lantiolle tai lantion alapuolelle. Joissakin yläosissa on hihat. Yksityiskohtina on applikoineja, poimutuksia, röyhelöitä, tikkauksia ja nappeja. Pysin käyttämään yläosissa mahdollisimman paljon jo valmiita rakenteita kuten hihansuita, taskuja, nappeja ja nappilistoja. Ideataulun (Kuva 5) hedelmäidea näkyy malleissa esimerkiksi

vaatteen muodossa, poimuissa, leikkauksilla ja applikoinneissa. Muutama mallin muoto muistuttaa päärynää. Poimuidean otin appelsiinien ja sitruunan hedelmälihasta. Omenaa, banaania, ananaksen lehtiä ja appelsiinien hedelmälihaa käytin apuna leikkauksia hahmotellessani. Applikointeja pyrin ideoimaan kiivin siemenistä, viinirypäleistä, ananaksen pinnasta ja sen lehdistä.

KUVA 9. Luonnoksia alaosista

Alaosiin (Kuva 9) käytän lähinnä vanhoja farkkuja sekä farkkujen erilaisia taskuja ja yksityiskohtia. Mallistoni alaosat ovat shortseja ja hameita. Pituudeltaan ne ovat noin polven yläpuolelle tai reiden puoliväliin. Kiinnityksenä toimii joko kiristysnauha, edessä tai sivulla oleva vetoketju. Yksityiskohtina on applikointeja, tikkauksia, taskuja

ja nappeja. Joissakin alaosissa käytän farkkujen valmiita takataskuja applikointina, etutaskuina tai mahdollisesti takataskuina. Samalla tavoin sovellan valmiiden farkkujen vyölenkkejä, saumoja ja tikkauksia yksityiskohtina. Hedelmäidea (Kuva 5) näkyy alaosissa esimerkiksi vaatteiden muodossa, kellotuksina, saumoissa, tikkauksissa, applikoinneissa, taskuina ja poimutuksilla. Muutama hame muistuttaa muodoltaan omenaa ja sitrushedelmää kuten appelsiinia tai greippiä. Kellotukseen ja poimutukseen otin ideoita sitrushedelmien hedelmälihasta esimerkiksi appelsiinista. Pysin saumoilla, tikkauksilla, applikoinneilla ja taskuilla kuvaamaan kiivin siemeniä, viinirypäleitä, banaanin muotoa, ananaksen pintaa ja lehtiä.

5.3 Jatkokehittely

Mallien jatkokehittelyssä otin ensimmäisistä luonnoksista mallit, joista pidin eniten ja aloin muokata niitä paremmiksi. (Kuvat 10 ja 11) Otin huomioon myös ohjaavan opettajan mielipiteet. Ensimmäiset tekemäni mallit olivat liian tavallisia ja niistä puuttui tyttömäisiä elementtejä. Yritin lisätä malleihin hieman tyttömäisiä piirteitä ja tehdä niistä erikoisempia ja mietin vaatteita kokonaisuutena eli miten ne sopivat hyvin yhteen. Tyttömäisiä piirteitä ovat muun muassa röyhelöt, napit ja erilaiset applikoinnit kuten kissat. En kuitenkaan halunnut malleistani liian tyttömäisiä. Lisäksi korjailin hieman mittasuhteita, sillä ensimmäisissä luonnoksissani esimerkiksi takataskut olivat liian pieniä. Valitsin sitten näistä lopulta viisi ylä- ja alaosaa, joista pyrin muodostamaan yhtenäisen malliston.

KUVA 10. Luonnoksia jatkokehitellyistä yläosista

Yläosiin (Kuva 10) lisäsin joihinkin malleihin erilaisia applikoiteja, nappilistoja ja röyhelöitä. Muutamiiin malleihin suunnittelin olalle ja olkaimille aukkoja ja miehustaan halkion, joka helpottaa pukeutumista. Mallit ovat edelleen pituudeltaan suunnilleen lantiolle tai lantion alapuolelle. Ja joissakin malleissa on lyhyet hihat tai olkaimet. Hedelmäidea näkyy malleissa vaatteiden muodossa, leikkauksissa ja applikoinneissa. Muodoltaan mallit muistuttavat päärynää, omenaa ja ananasta. Leikkauksia otin ideoita ananaksesta, banaanista ja sitrushedelmien keskustasta kuten appelsiinin ja mandariinin. Applikoinnissa pyrin ottamaan ideoita ananaksesta, viinirypäleistä ja kiivin siemenestä.

KUVA 11. Luonnoksia jatkokehitellyistä alaosista

Alaosiin (Kuva 11) lisäsin saumoja, erilaisia applikoiteja, taskuja, nappeja, vyötärökaitaleita ja röyhelöitä. Muutamaan malliin suunnittelin käyttäväni farkkujen vyötärökaitaleen nappiosaa. Kiinnityksenä on vetoketju sivulla tai kiristysnauha. Alaosat ulottuvat edelleen noin polven yläpuolelle tai reiden puoliväliin. Malleissa hedelmäidea näkyy vaatteiden poimutuksissa, saumoissa, tikkauksissa, applikoinneissa ja taskuissa.

5.4 Valmis kesämallisto

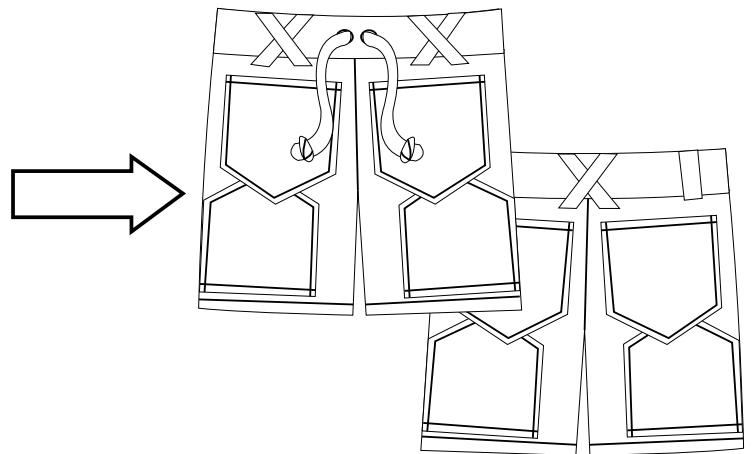
Mallistoni sisältää viisi ylä- ja alaosaa ja koostuu erilaisista shortseista, hameista, t-paidoista ja topeista. Malliston mallien koot ovat 134-156cm väliltä. Mallistoni nimi on Fruity, joka tarkoittaa hedelmäinen. Se sai nimen mallistoni lähtökohdan mukaan. Mallieni nimet tulevat erilaisista hedelmistä, joita käytin ideataulussa (Kuva 5). Neljästä mallista teen protot ryhmähaastattelua varten, joiden koot ovat 152 cm.

Malliston värit (Kuva12) perustuvat lähinnä ideakollaasin hedelmiin ja valitsemieni kierrätysmateriaalien väreihin. Olen myös lisännyt tyttömäisiä värejä kuten vaaleanpunaista ja violettia joihinkin malleihin. Viivan yläpuolella olevat värit ovat yläosiin ja alhaalla olevat värit on tarkoitettu alaosiin. Yläosien värit ovat valkoinen, musta, harmaa, punainen, kaksi erisävyistä vaaleanpunaista, keltainen, oranssi, kaksi erisävyistä vihreää ja sininen. Alaosien värit ovat lähinnä sinisen erisävyjä ja materiaaliltaan ne ovat farkkua. Joissakin malleissa on kaksi tai kolme eri sävyistä sinistä esimerkiksi taskuissa, applikoinneissa ja leikkauksissa.

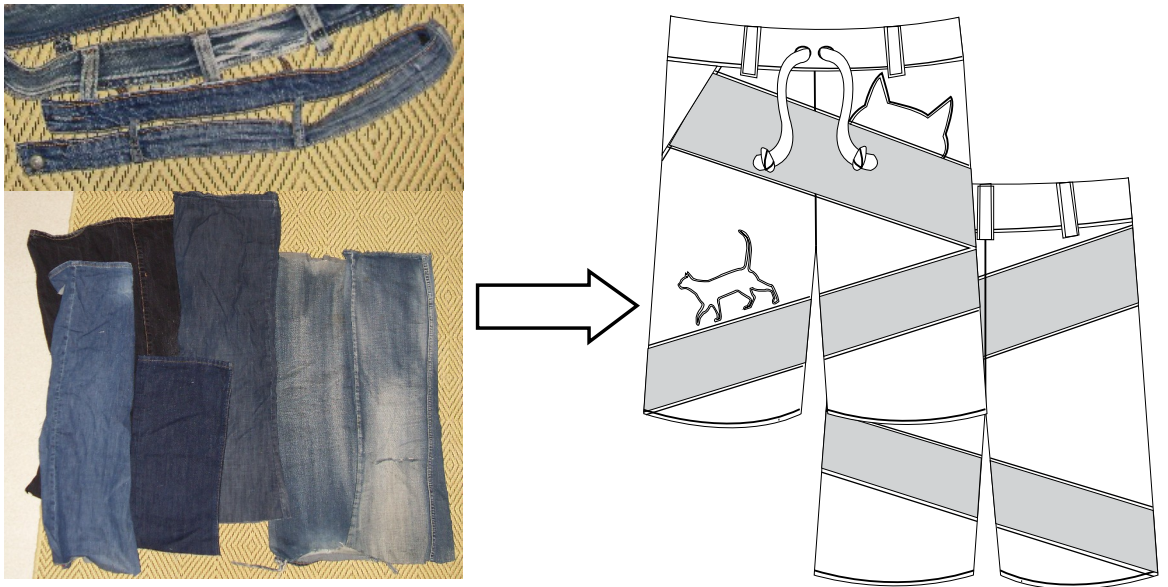
KUVA 12. Malliston värikartta ja materiaalit

Apricot-shortsit (Kuva13) ovat pituudeltaan noin reiden puoliväliin. Ne on suunniteltu valmistettavaksi farkkujen lahkeista ja erivärisistä farkkujen paikkataskuista. Edessä ja takana on paikkataskuja sekä applikointina että käyttötaskuina. Vyötärökaitaleessa on vyölenkit ja säädeltävä nyöri. Taskut ja vyölenkit ovat erilaisista farkuista. Nyörit ovat vanhojen kenkien kengännauhoista.

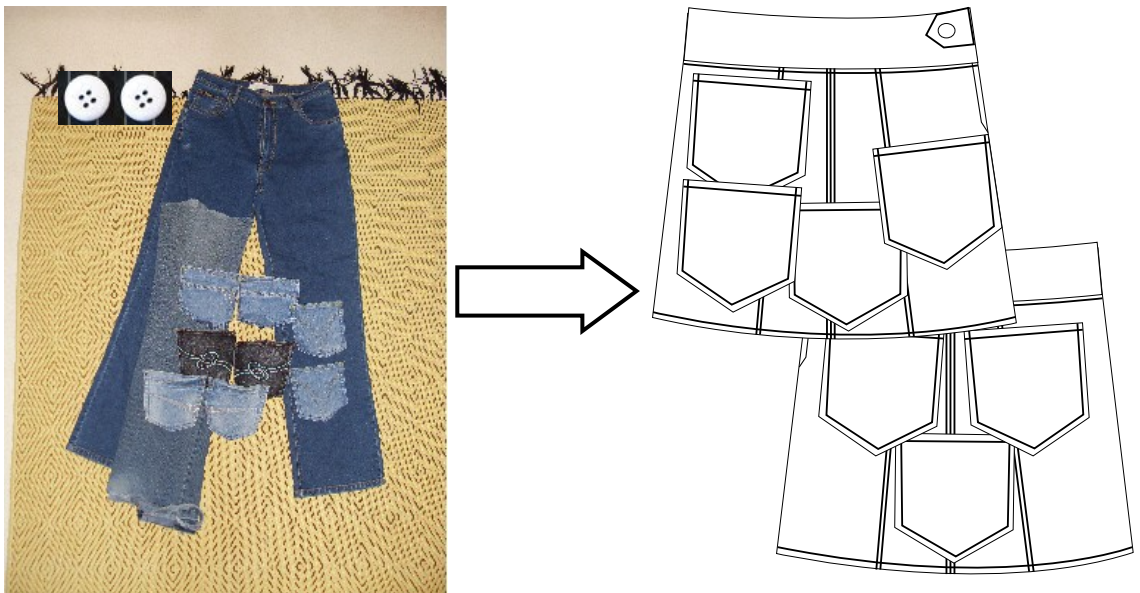
KUVA 13. Malli Apricot

Peach-shortsit (Kuva 14) ulottuvat hieman polven yläpuolelle. Shortsit on suunniteltu niin, että niissä käytetään kaksia eri värisiä farkkuja, joista vaalean värisiä on vähemmän kuin tummia. Tumman värisiä on vyötärökaitaleella, kissa-applikoinneissa ja viistoavissa leikkauskappaleissa (kuvassa harmaat osat). Edessä on kaksi erilaista kissa-applikointia ja oikealla puolella on viistotasku. Vyötäröllä on kiristysnyörit ja vyölenkit. Vyölenkit ovat myös peräisin farkuista ja nyöri kengännauhoista kuten mallissa Apricot.

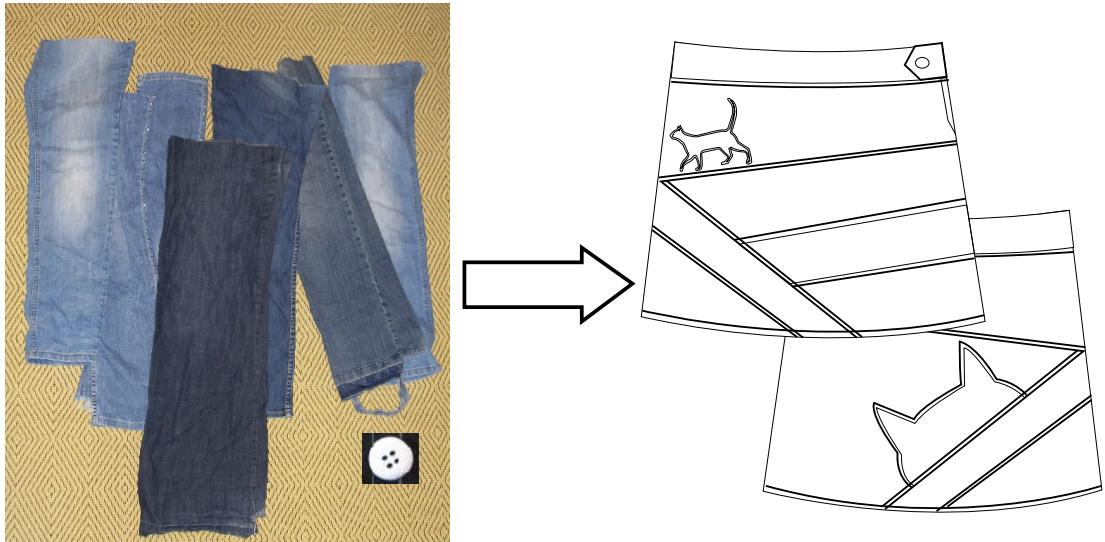
KUVA 14. Malli Peach

Pineapple-hame (Kuva 15) ulottuu noin reiden puoliväliin. Hame on suunniteltu valmistettavaksi farkkujen lahkeista ja erilaisten farkkujen paikkataskuista. Edessä ja takana on paikkataskuja sekä applikoineina että käyttötaskuina. Edessä ja takana keskellä on suoria leikkaussaumoja ja tikkaukset. Vyötärökaitaleessa oleva nappikaitale on suunniteltu valmistettavaksi valmiin farkun vyötärökaitaleen nappikaitaleesta. Sivussa on vetoketju, joka on peräisin myös valmiista farkuista.

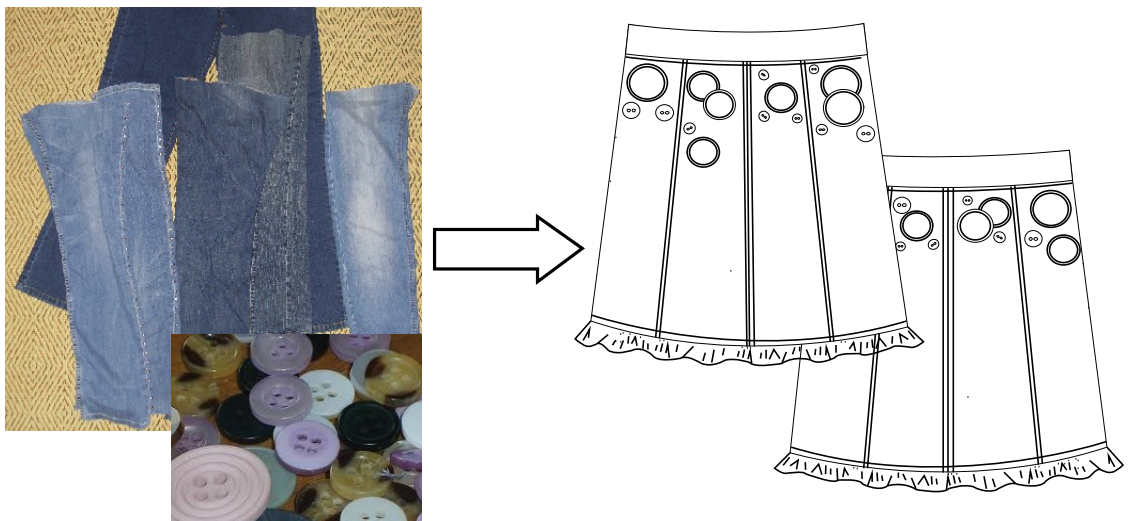
KUVA 15. Malli Pineapple

Apple-hame (Kuva 16) ulottuu myös noin reiden puoliväliin. Hameeseen käytetään eri värisiä farkkujen lahkeita. Edessä ja takana on leikkauksia, joissa on tikkaukset ja kissa-applikoinnit. Vyötärökaitaleella on myös samanlainen nappikaitale kuten malli Pineapple. Sivussa on vetoketjuhalkio. Vetoketju on peräisin valmiista farkuista.

KUVA 16. Malli Apple

Grape-hame (Kuva 17) ulottuu hieman polven yläpuolelle. Se on suunniteltu valmistettavaksi eri väristen farkkujen lahkeista. Edessä ja takana on pystysuorat leikkaukset, tikkauksia, eri värisiä nappeja ja palloapplikoiteja tikkauksineen. Leikkaukset ja tikkaukset ovat suoraan valmiista farkuista. Hameen sivussa on vetoketju, joka on peräisin farkuista. Helmassa on poimutelma.

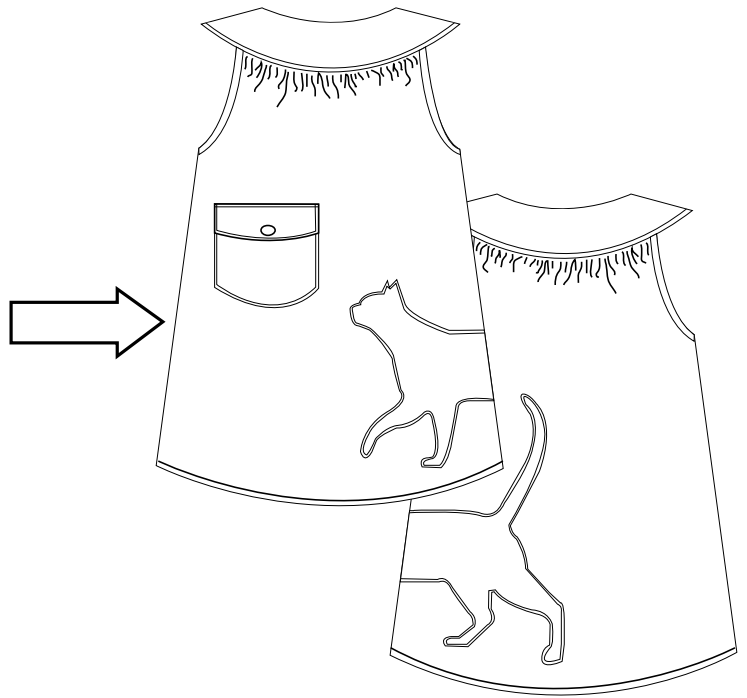
KUVA 17. Malli Grape

Orange-toppi (Kuva 18) ulottuu lantion alapuolelle. Se on hiukan alaspäin levenevä. Materiaalina on yksivärinen paitapusero. Hihat ovat lyhyet, kaarevat ja poimutetut. Olalla edessä ja takana on koristeena eri värisiä nappeja. Pääntiellä edessä on halkio ja nappi, jonka voi tarvittaessa avata.

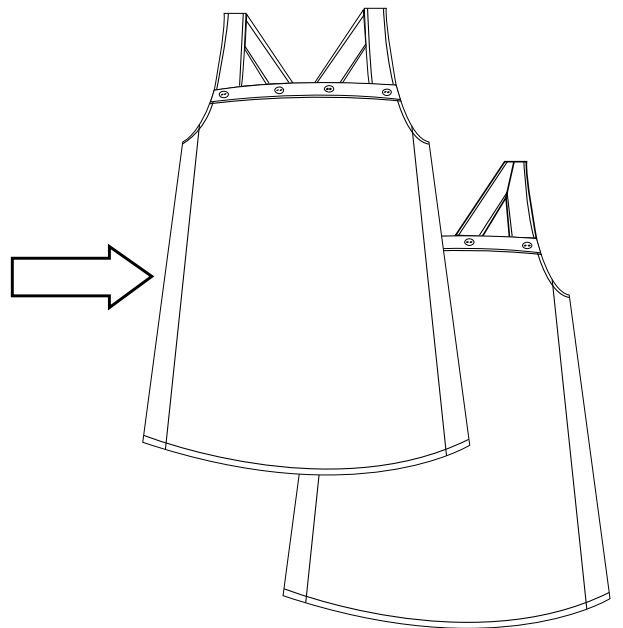
KUVA 18. Malli Orange

Plum-toppi (Kuva 19) ulottuu lantion alapuolelle. Se on myös hiukan alaspäin levenevä ja materiaalina ovat paitapuserot. Malli on hihaton ja siinä on kaareva kaarroke, josta lähtee poimutusta helmaosaan. Edessä on kannellinen paikkatasku, jonka on valmiista paitapuserosta. Sivussa on kissa-applikointi, joka näkyy osittain edestä ja takaa. Applikointimateriaali on ruskeavalkearaidallista paitapuserosta, kun taas muut osat ovat valkoisia tai muun väristä paitapuseroa.

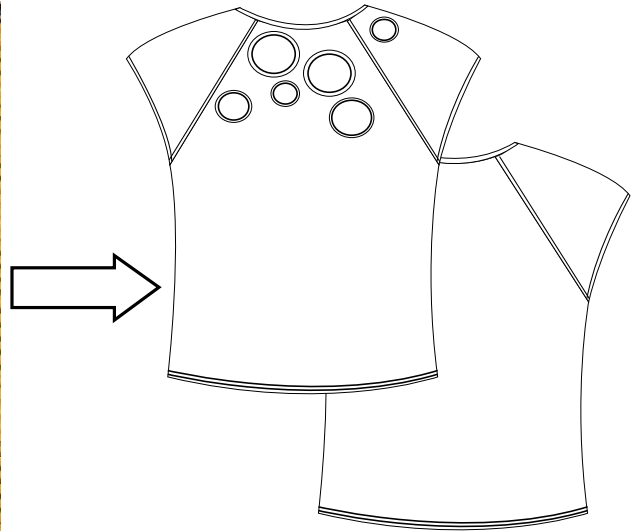
KUVA 19. Malli Plum

Lemon-toppi (Kuva 20) ulottuu suunnilleen lantion alapuolelle ja levenee hiukan alaspäin. Se voi olla joko yksivärinen tai raidallinen. Siinä on olkaimet ja yläreunassa edessä ja takana on koristeena nappilista, joka on valmiista paitapuserosta. Myös edessä ja takana helmassa on sivulla pystysuorat leikkaukset.

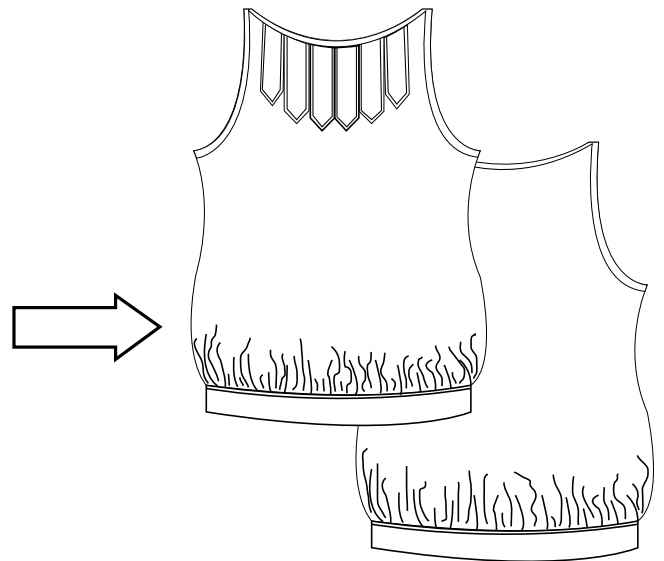
KUVA 20. Malli Lemon

Kiwi-pusero (Kuva 21) on lyhythihainen ja ulottuu suunnilleen lantiolle. Materiaalina on t-paita ja trikootoppi. Malli on aika kiinteä ja vartalonmyötäinen. Edessä pääntiellä ja hihassa on pallon muotoisia applikoiteja raidallisesta tai yksivärisestä topista, muuten pusero tulee vihreästä tai muun värisestä t-paidasta.

KUVA 21. Malli Kiwi

Hihaton Pear-toppi (Kuva 22) ulottuu lantiolle, ja pääntiellä edessä on suorakaiteen muotoisia applikoiteja ja tikkaukset. Applikointimateriaalina on raidallinen tai yksivärinen trikoopaita. Muuten topin materiaalina on joko yksivärinen t-paita tai pusero. Helmassa on kaitale, josta lähtee poimutusta miehustaan.

KUVA 22. Malli Pear

6 MALLISTON ARVIOINTI

Arviointia varten päätin tehdä ryhmähaastattelun. Haastattelupaikkana oli Repokankaan koulu Varkaudessa. Haastateltavina olivat 5-luokkalaiset tytöt, jotka olivat iältään 11–12-vuotiaita.

6.1 Ryhmähaastattelu ja sen toteutus

Ryhmähaastattelussa haastatellaan kahta tai useampaa henkilöä samanaikaisesti. Tavallisesti ryhmän koko vaihtelee kuudesta kahdeksaan, mutta voi olla enemmänkin. Esimerkiksi lapsia ja vanhuksia haastatellessa ryhmähaastattelu toimii hyvin. Siinä keskustellaan aiheesta yhdessä siten, että haastatteliija puhuu samanaikaisesti haastattaville ja samalla kyselee välillä kysymyksiä ryhmän jäseniltä. (Hirsjärvi 2010, 61–62.) Tässä opinnäytetyössä haastattelin 11–12-vuotiaita tyttöjä. Halusin saada selville heidän mielipiteitään mallistoni malleista. Hirsjärven (2010, 62) ja Saaranen-Kauppinen & Puusniekan (2006) mukaan haastatteliija miettii etukäteen kysymykset (teemakysymykset), jotka hän antaa haastettaville pohdittavaksi ja ohjaa keskustelun kulkua, mutta ei saa manipuloida keskustelua. Hän suuntaa välillä kysymyksiä myös ryhmän yksittäisille jäsenille. Keskustelun pitää pysyä aiheessa ja jokaisen haastateltavan mielipiteet ja käsitykset pitää saada ilmi. Haastateltavat kommentoivat spontaanisesti, tekevät huomioita ja tuottavat monipuolista tietoa aiheesta. Mietin kysymykset ennen ryhmähaastattelua, mutta en antanut niitä pohdittaviksi haasteltaville. Seuraavien kysymysten avulla pyrin tarkentamaan vastaajien näkemyksiä eri malleista:

- Käyttäisitkö suunnittelemani vaatteita? ja mitä niistä vai kaikkia?
- Mitä hyvää ja huonoa suunnittelemissani vaatteissa on? (erittely)
- Näkyykö, että on valmistettu kierrätysmateriaalista, onko se hyvä vai huono asia?

Pyrim haastattelun aikana samaan mahdollisimman monelta ryhmän jäseneltä mielipiteen malleista. Hirsjärven (2010, 63) mukaan hyvinä puolina ryhmähaastattelussa on, että tietoa saadaan nopeasti usealta henkilöltä samaan aikaan. Puhuminen voi olla rennompaa kuin yksilöhaastattelu, haastateltavien vastaukset ja kommentit vievät keskustelua eteenpäin. Huonoja puolia on, että ryhmässä ei

välttämättä uskalleta kertoa mielipiteitensä samoin kuin yksilohaastattelussa. Voi syntyä erimielisyyksi haastattelun aikana. Ryhmässä joku voi ruveta hallitsemaan keskustelua ja tiedon keräämistä haastattelun aikana. Tässä työssä kyse on nuorista tytöistä, jolloin äänekkäämmät voivat saada paremmin mielipiteensä esille hiljaisten jäädessä taka-alalle.

Valitsin ryhmähaastattelupaikaksi Varkauden, koska se on tuttu alue minulle. Tutkimuslupaa ei tarvinnut anoa ja sain luvan ottaa valokuvia protoista oppilaitten päällä. Kyselin myös tytöiltä ennen haastattelua, saako heistä ottaa kuvia protovaatteet päällä. Ryhmähaastattelun toteutettiin 1.3.2012 5-luokkalaisten käsityötunneilla ja siihen osallistui 10 oppilasta. Haastattelussa näytin mallin kerrallaan ja keskustelimme niistä yhteisesti. Mallistoon kuuluu 10 mallia, joista neljästä mallista (Peach-shortsit, Pineapple-hame, Lemon-toppi ja Kiwi-T-paita) tein protokappaleet ja loput näytin viivapiirroksina (Apricot-shortsit, Apple-hame, Grape-hame, Orange-toppi, Plum-toppi ja Pear-toppi) kalvojen avulla. Minulla oli myös malleista Peach-shortsit, Pineapple-hame, Lemon-toppi ja Kiwi-T-paita viivapiirrosversiot kalvolla. Kuvailin heille mallin ulkonäköä, pituuden ja materiaalin lyhyesti, minkä jälkeen he saivat kertoa mielipiteensä mallista. Esitin välillä kysymyksiä, jotta saisin tarkennusta vastauksiin. Tytöt olivat innokkaita ja kyselivät paljon malleista. Välillä oikeastaan kaksi tai kolme tyttöä vain kertoivat omia mielipiteitään ja muut olivat samaa mieltä asiasta. Muuten sain kaikilta kommentteja malleista. Sain myös paljon ehdotuksia, mitä voisin vielä muuttaa malleissani. Välillä osa oppilaista oli kumminkin aika hiljaisia ja minun piti vähän rohkaista heitä, jotta saisin heidät kertomaan mielipiteensä. Jossain kohdin minun piti saada heidän keskittymään aiheessa, sillä välillä he keskustelivat muista asioista.

Oppilasryhmän opettaja oli myös kuuntelemassa ja välillä hän auttoi minua haastattelun aikana selventämällä sanomisiiani malleista. Ainoa huono puoli oli se, että koululla ei oltu tietoisia minun tulostani, kun tulin sinne haastattelupäivänä. Opettaja, jonka kanssa oli ollut yhteydessä, oli unohtanut kertoa muille opettajille ja rehtorille, että olin tulossa sinä päivänä tekemään ryhmähaastattelua. Ja oppilaatkaan eivät olleet ollenkaan tietoisia tästä asiasta. Se vähän viivästytti haastattelun alkamista, mutta ei vaikuttanut paljoakaan haastattelun lopputulokseen. Muuten haastattelu sujui omasta mielestäni kohtalaisen hyvin pienistä kommelluksista huolimatta. Lopuksi muutama oppilas kokeili protoja päällä, jotta näkisin, sopivatko ne ja miltä ne näyttävät päällä.

Oppilaat olivat innoissaan päästäessään kokeilemaan protoja. Lähes kaikki halusivat kokeilla niitä. Yleisesti he pitivät niistä ja ne sopivat useimpien päälle hyvin. Lopuksi minun täytyi pyytää heitä antamaan ne takaisin, sillä he eivät olisi halunneet ottaa niitä pois päältään. Osa vaatteista näytti päällä vähän liian leveiltä ja lyhyiltä, mutta muuten melko hyviltä (Kuva 23).

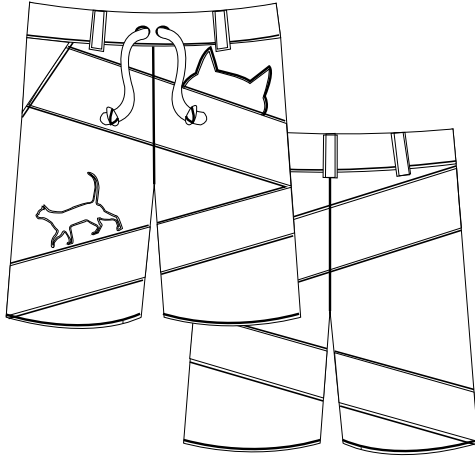
KUVA 23. Kuvia protoista oppilaitten päällä

6.2 Kohderyhmän mielipiteet mallistosta

Tarkastelen seuraavaksi kustakin mallista esille tulleita kommentteja.

Protokappaleet

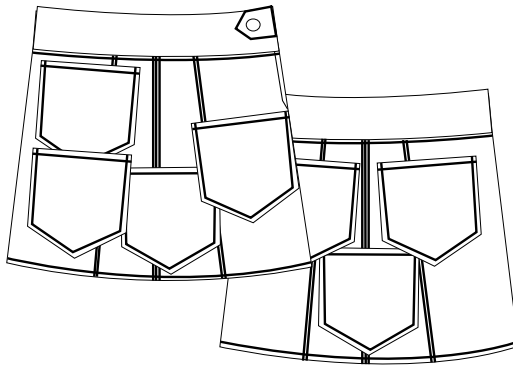
Peach-shortsit (Kuvat 24 ja 25)

KUVAT 24 ja 25. Malli Peach viivapiirros ja protovaate

- toivottiin pidempiä lahkeita, jotta niitä voisi kääntää
- hieman liian leveä vyötäröltä suurimmalla osalla

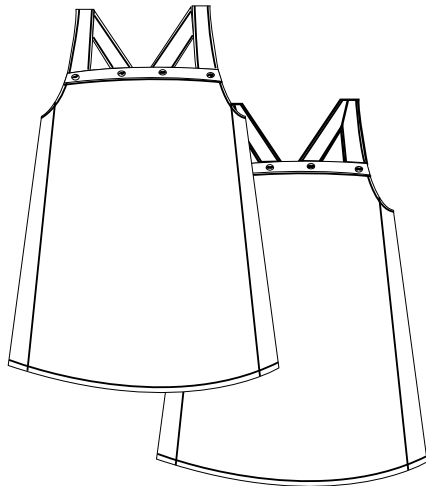
Pineapple-hame (Kuvat 26 ja 27)

KUVAT 26 ja 27. Malli Pineapple viivapiirros ja protovaate

- helma takaa voisi olla kapeampi (törröttää pystyssä)
- helman leveys saisi olla kapeampi

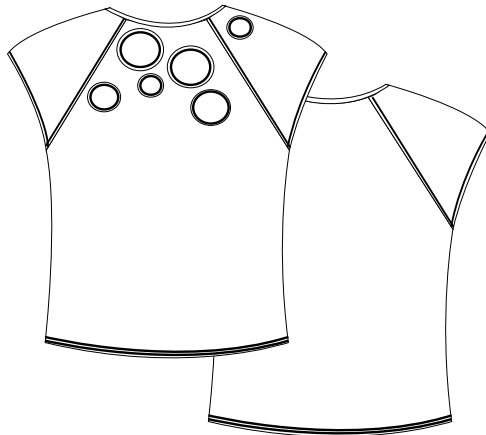
Lemon-toppi (Kuvat 28 ja 29)

KUVAT 28 ja 29. Malli Lemon viivapiirros ja protovaate

- voisi olla kapeampi (liian kellotettu) ja pitempi

Kiwi-T-paita (Kuvat 30 ja 31)

KUVAT 30 ja 31. Malli Kiwi viivapiirros ja protovaate

- voisi olla pitempi

Viivapiirrokset

Alaosat (Apricot-shortsit, Apple-hame ja Grape-hame) olisivat voineet olla vastaajien mielestä värikkäämpiä. Erilaisia sinisen värisävyjä olisi voinut olla enemmän. Apricot-shortseihin toivottiin pidempiä lahkeita, jotta niitä voisi halutessaan kääntää.

Taskuja olisi voinut olla vähemmän. Vastajaat eivät pitäneet joistakin hameiden yksityiskohdista esimerkiksi kissa-applikoinneista. Ne olivat kuulema liian lapsellisia. Grape-hameessa ei pidetty helmassa olevista röyhelöistä ja hame voisi olla lyhyempi. Leikkauksista, tikkauksista ja joistakin yksityiskohdista kuten palloapplikoinneista, vyönlenteistä ja taskuista vastaajat pitivät paljon. Muuten alaosat olivat vastaajien mielestä kivoja ja erikoisia.

Yläosiin (Orange-toppi, Plum-toppi ja Pear-toppi) toivottiin lisää pituutta. Orange-toppi ja Plum-toppi olivat tyttöjen mielestä liian kelloitettuina. Heidän mielestä ne voisivat olla kapeammat. He eivät myöskään pitäneet kissa-applikoinnista, poimutuksista, eivätkä Orange-topin hihoista. Lisäksi ehdotettiin, että topin edessä oleva halkio olisi takana. Pear-topin joitakin yksityiskohtia pitäisi poistaa, esimerkiksi applikoinnit. Lisäksi ehdotettiin, että tekisi jonkinlaisen taskun eteen. Muuten yläosat olivat vastaajien mielestä kivoja ja he pitivät malleissa esimerkiksi nappilistoista, napeista, olkaimista ja tikkauksista.

Haastattelun tulosten perusteella vastaajat pitivät yläosan vaatteista enemmän kuin alaosan malleista. Suurin osa käyttäisi kaikkia malleja joissakin tilanteissa. Kierrätysmateriaalien käyttö vaatteissa tuli hyvin esille, mitä pidettiin hyvänä asiana.

Joiltakin osin olin samaa mieltä vastaajien kanssa. Esimerkiksi hameita ja muutamaa yläosaa voisi vähän kaventaa ja yläosia ja alaosien lahkeita pidentää. Suurin osa tytöistä vaikutti olevan melko poikamaisia, sillä he eivät pitäneet mallien tyttömäisistä yksityiskohdista kuten röyhelöistä ja kissa-applikoinneista. Ne vaikuttivat olevan heidän mielestään liian lapsellisia ja tyttömäisiä. Mutta he pitivät esimerkiksi tikkauksista, leikkauksista ja taskuista. Heille oli selvää, millaisia vaatteita he käyttävät, minkä värisiä ja millaisista vaatteista he pitävät. Luulen, että hiukan nuoremmat tytöt pitäisivät kissa-applikoinneista ja muista tyttömäisistä yksityiskohdista enemmän kuin tähän tutkimukseen osallistuneet. Mallien (Apricot-shortsit, Apple-hame, Grape-hame, Orange-toppi, Plum-toppi ja Pear-toppi) arviointi ei ole kovin luotettavaa, koska niistä oli vain viivapiirroksia.

7 POHDINTA

Opinnäytetyön tavoitteena oli suunnitella kesävaatemalliston 9-12-vuotiaille tytöille kesäksi 2012 käyttäen kierrätysmateriaalia. Mielestäni opinnäytetyön teko sujui kokonaisuutena ihan hyvin. Opinnäytetyön aihe oli kovin kiinnostava ja jaksoin perehtyä siihen. Mielestäni panostin hyvin aiheen tutkimiseen, vaikka se oli välillä hankalaa. Tiedon hankkimisessa oli pieniä vaikeuksia, mutta kumminkin löysin paljon tietoa opinnäytetyötä varten.

Ryhmähaastattelu ja sen tekeminen tulivat minulle täysin uutena asiana Opin yleisesti ryhmähaastattelusta ja sen tekemisestä. Menetelmän avulla sain melko sujuvasti vastauksia ja vastaajien määrä oli mielestäni sopiva. Se, mitä olisin tehnyt toisin, on varmaan valmistautuminen ryhmähaastatteluun. Olisin voinut valmistautua joissain asioissa paremmin, esimerkiksi keskustelun pitäminen aiheesta ja mallien esittämisessä. Ne olivat lähinnä pieniä yksityiskohtia, joita olisi ollut pientä hiomista. Lisäksi opin opinnäytetyössäni paljon kierrätysmateriaaleista, uudelleenkäytöstä, 9-12-vuotiaiden tyttöjen fyysisestä ja henkisestä kasvusta, nuorten pukeutumisesta ja muodista. Kokonaisuutena opinnäytetyöprosessi oli opettavainen, kiinnostava ja tuli opittua uusia asioita. Ajan käyttöni oli tiivistä ja joustavaa. Kävin sopivasti opinnäytetyön ohjauksessa ja pitäydyin hyvin aikataulussa. Sain tehtyä ajallaan tarvittavat asiat seminaareihin, ryhmähaastatteluun ja ohjauksiin. Minulla oli myös sopivasti aikaa kirjoittaa opinnäytetyötäni.

Suunnitteluosuus meni kokonaisuutena omasta mielestäni ihan hyvin ja sujuvasti. Sain paljon hyviä malleja suunniteltua ja kokosin niistä hyvän malliston. Välillä mallien suunnittelu myös jumittui, sillä ideat alkoivat loppua kesken ja joistakin malleista tuli liian tavallisen näköisiä. Olen mielestäni kehittynyt suunnittelussa esimerkiksi huomioimaan mittasuhteita, sillä aluksi minun oli hankalaa arvioida joidenkin rakenteiden ja yksityiskohtien mittasuhteita lasten vaatteissa, esimerkiksi taskujen piirtäminen. Ja olen myös oppinut paljon lasten vaatteiden suunnittelusta. Lisäksi olen oppinut toimimaan itsenäisemmin ja luottamaan itseeni ja suunnittelemiini malleihin. Tämän opinnäytetyön jatkotutkimuksia voisi tehdä kierrätysmateriaalista, niiden uudelleenkäytöstä suunnittelussa ja nuorten pukeutumisesta. En varmaan tekisi mitään toisin, jos voisin tehdä tässä opinnäytetyössä. Olisin tehnyt todennäköisesti tehnyt samalla tavalla suunnittelun ja kirjalliselta osalta. Varmaan käytän suunnittelemaani

mallistoa tulevaisuudessa jossain työssäni tai tarjoan sitä jollekin yritykselle. Mutta varsinaisesti en suunnitellut mallistoa johonkin yritykselle, vaan itselleni.

LÄHTEET

Aalto, Kristiina 1998. Vaatteiden käytön ja hoidon ympäristövaikutukset - tuoteinformaatio ja kuluttajien valintamahdollisuudet. Kuluttajatutkimuskeskus.

Arivaara-Suomalainen, Elli 2002. Katkeaako lapsuus napapaidan ostoon? Opettaja-lehti 33, 30–31.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2010. Tutkimushaastattelu, teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Gardeamus Helsinki University Press Oy Yliopistokustannus, HYY Yhtymä.

Kettunen, Ilkka 2001. Muodon palapeli. Porvoo: WSOY.

Mannerheimin lastensuojeluliitto, Vanhempainnetti. Miten lapsi kasvaa ja kehittyy? http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/kasvu_ ja_ kehitys/. Luettu 5.10.2011.

Miettinen, Pauli 1999. Liikkuva nuori ja lapsi. Lahti, VK-Kustannus Oy

Pajanan, Hannele 2006. Nettineuvo. WWW-dokumentti. <http://www.nettineuvo.fi/index.asp>. Luettu 5.10.2011. Päivitetty 21.06.2006.

Paakkunainen, Riikamaria 1995. Vaatteiden ympäristöhaitat – miten suunnittelija voi vaikuttaa, Helsinki: Erweko Painotuote Oy

Ritala, Päivikki 2002. Näkykö eko? Muotoilijoiden haastatteluja. Teoksessa Vihma, Susann 2002 (toim.). Kestävää muotoilua. Ympäristömyötäisyys tuotesuunnittelussa. Taideteollisen korkeakoulun julkaisusarja, F 24. 23-29.

Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006. FSD KvaliMOTV. WWW-dokumentti. http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_4.html. Luettu 12.10.2011.

Suojanen, Ulla 1997. Vihreät tekstiilit. Yliopistopaino Helsinki.

Talvenmaa, Päivi 1998. Tekstiilit ja ympäristö. Tampere: Tekstiili- ja vaatetusteollisuus ry, Tekstiili- ja jalkine-toimittajat ry ja Tekstiili- ja jalkinekauppiain Liitto ry.

Vihma, Susann 2002 (toim.). Kestävää muotoilua. Ympäristömyötäisyys tuotesuunnittelussa. Taideteollisen korkeakoulun julkaisusarja, F 24.

Vihreät vaatteet – tietoa ekologiasta ja esteettisistä vaatteista, 75% tekstiilijätteestä kaatopaikalle. Keskusteluryhmän artikkeli. <http://www.vihreatvaatteet.com/75-tekstiilijatteesta-kaatopaikalle/>. Luettu 5.9.2011. Päivitetty 28.5.2011.

Vihreät vaatteet – tietoa ekologiasta ja esteettisistä vaatteista, Muodin huipulle vihreilee. Keskusteluryhmä artikkeli <http://www.vihreatvaatteet.com/muodin-huipulle-vihreilee/>. Luettu 5.9.2011. Päivitetty 17.5.2009.

KUVALÄHTEET

KUVIO 1. Vaatteen kiertokulku. Aalto, Kristiina 1998. Vaatteiden käytön ja hoidon ympäristövaikutukset - tuoteinformaatio ja kuluttajien valintamahdollisuudet. Kuluttajatutkimuskeskus.

KUVA 1. Vihreät vaatteet – tietoa ekologiasta ja esteettisistä vaatteista, 75% tekstiilijätteestä kaatopaikalle, <http://www.vihreatvaatteet.com/75-tekstiilijatteesta-kaatopaikalle/>. Luettu 5.9.2011. Päivitetty 28.5.2011

KUVA 2. Denimblog 2009, Recycled, Repurposed & Reconcepted Formal Denim. <http://www.denimblog.com/2009/02/recycled-denim-gowns/>. Luettu 5.9.2011. Päivitetty 20.1.2009

KUVA 3. Lasten vartalon mittasuhteet 1-12-vuotiaat. Ireland, Patrick John 1998. Fashion design illustration – children. B.T.Batsford.